

นิทาน นางเต่าคำ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีครอบครัวหนึ่ง หัวหน้าครอบครัว ชื่อ กุปีตา มีเมียสองคน เมียหลวงชื่อว่า จิตตา เมียน้อยชื่อว่า สาลี นางสาลีเป็นพวกนับถือผี ต่อมาก็เป็นผีเป่า ชอบกินของดิบ เห็นปู ปลา กบ เขียด ก็จับกินดิบ ต่อมา เมียทั้งสองก็ตั้งครรภ์ในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน นางจิตตา คลอดลูกก่อน เป็นผู้หญิง ตั้งชื่อให้ว่า “อุททาแก้ว” ต่อมาอีกไม่นาน นางสาลี ก็คลอดลูกเป็นหญิงเช่นเดียวกัน ตั้งชื่อให้ว่า “สามา” และเนื่องจากเมียน้อยไม่ค่อยถูกกันกับเมียหลวง นางสาลีจึงยุแหย่ให้นางสามาเกลียดนางจิตตาและนางอุททา นางสามามักจะรังแกนางอุททาอยู่ไม่เว้นแต่ละวัน ยังมีแม่คือนางสาลีให้ท้าย ก็ยิ่งรังแกนางอุททา มากยิ่งขึ้น เหตุการณ์ได้ผ่านไปเรื่อย ๆ จนลูกสาวทั้งสองคนอายุได้สิบสี่ปี

อยู่มาวันหนึ่ง กุปีตาได้พาเมียทั้งสอง ลงเรือออกหาปลา นางสาลี พายทางด้านหัวเรือ นางจิตตา พายทางด้านท้ายเรือเมื่อสามีทอดแหได้ปลา ก็แบ่งให้นางสาลีบ้าง ให้นางจิตตาบ้าง เท่า ๆ กัน ทั้งสองก็เอาปลาใส่ในช่องของตน แต่นางสาลี เนื่องจากเป็นผีเป่า ได้แอบจับปลาในช่องกินไปตลอดทางเมื่อตอนซากกลับ นางสาลีเห็นว่า ปลาในช่องของตนเหลือน้อย ก็หาโอกาสเปลี่ยนสลับช่องของตนกับของนางจิตตา เมื่อใกล้ถึงบ้าน กุปีตา จะคว่ำได้ปลามากน้อยเท่าใด จึงตรวจดูปลาในช่องของเมียทั้งสอง พอเห็นปลาในช่องของนางจิตตา น้อยผิดปกติ ก็โกรธ ต่ำว่าต่างๆ นานา นางสาลี ก็คอยยุตยุแหย่ จนกุปีตาโมโหมาก คว่ำไม้พายพาดเข้าที่คอ นางจิตตาเต็มแรง จนนางจิตตาเสียชีวิตแล้วก็ผลัดศพลงน้ำไป

ฝ่ายนางอุททาและนางสามาเมื่อเห็นพ่อแม่กลับมาแล้วก็รีบวิ่งออกไปรับ แต่นางอุททา เมื่อไม่เห็นแม่ของตนกลับมา ก็เลยถามพ่อว่า แม่ไปไหน พ่อก็ตอบเลี้ยวๆ ไปว่า แม่ไปธุระ วันหน้าถึงจะกลับ นางอุททา ก็รอคอยแม่จนถึงวันรุ่งขึ้น ก็ไม่เห็นแม่มา จึงไปถามนางสาลี นางสาลีก็บอกเป็นนัย ด้วยความสะใจว่า แม่ของนางอุททาไปอยู่บ้านกับหนอนแล้ว สงสัยจะอยู่นานจนกระดูกผุร่อนจึงจะกลับบ้าน นางอุททา ได้ฟังเช่นนั้น ก็นึกสงสัยว่าแม่ของตนอาจจะเสียชีวิตไปแล้ว อาจจะตกน้ำจมน้ำตายไปแล้ว แต่ว่าไปหาปลาด้วยกันตั้งสามคน ถ้าตกน้ำก็อาจจะช่วยเหลือกันขึ้นมาได้ จึงสงสัยว่าแม่โดนพ่อกับนางสาลีทำร้าย เมื่อคิดเช่นนั้นจึงร้องให้พุ่มพวย นางสาลี เห็นนางอุททา ร้องไห้ ก็ตำหนิว่าสำอวย ขี้เกียจทำงาน เอาแต่นั่งร้องไห้ จากนั้นก็ไล่ให้ไปทำงานบ้าน ถ้าไม่ทำตาม ก็เอาแส้ไล่ตี นางอุททา จึงอยู่ด้วยความทุกข์ยากลำบาก

กล่าวถึงนางจิตตาเมียหลวง เมื่อตายไปแล้ว ได้ไปเกิดเป็นเต่ามีสีเหลืองเหมือนทองคำ อยู่ในหนองน้ำแห่งหนึ่งใกล้ๆ บ้าน วันหนึ่งเต่านางจิตตา ได้ขึ้นมาเดินเล่นริมหนองน้ำ มีหมาตัวหนึ่งมาเห็นเข้า ด้วยบุญกรรม จึงมีอะไรตลใจให้หมาตัวนั้น ไปเรียกนางอุททา มาดู หมาตัวนั้นทำท่าที่ลูกลี้ลูกกลนนางอุททา จึงตามไปดู ก็พบเต่าสีทองตัวนั้น จึงเอามือลูบกระดองเต่าเล่น พุดคุย แล้วน้ำเต่าคำก็ไหลออกมา นางอุททา สงสาร จึงหาอาหารมาให้เต่าคำกิน พอตกกลางคืนนางอุททาฝันว่า เต่าคำตัวนั้น คือแม่ของตนที่ตายไปแล้ว กับชาติมาเกิดเป็นเต่า นางอุททาตื่นขึ้นมา ก็เชื่อว่าเป็นเช่นนั้นจริง รุ่งเช้า ก็ออกจากบ้านไปที่หนองน้ำนั้นอีก และได้เรียกเต่าคำตัวนั้นว่าแม่ พลายร้องให้เต่าคำนั้น ก็น้ำตาไหลเช่นกัน

จากนั้นเป็นต้นมา นางอุททา ก็ไปหาเต่าคำทุกวัน พุดคุยปรับทุกข์ เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้เต่าคำฟัง เพื่อคลายเหงา วันหนึ่ง นางเต่าคำ ได้นำไปไม้หอมมาเคี้ยว ทำเป็นน้ำหอมให้นางอุททาใช้โลมผม เมื่อ

นางอุททากลับบ้าน นางสาวได้กลิ่นเข้า ก็ถามว่า ไปเอาน้ำมันหอมมาจากไหน นางอุททา ก็ตอบบายเบี่ยงว่าเพื่อนเอามาทำให้ นางสาว ได้ไปสอบถามเพื่อนของนางอุททา ดู ก็ไม่มีใครรู้เรื่อง เมื่อทราบว่านางอุททาโกหก จึงโมโหมาก กลับมาดูตำพุบตีนางอุททา ทั้งบอกว่า ไปแอบคบหาชายหนุ่มที่ไหน ชายหนุ่มที่ไหนเอาน้ำมันหอมมาทาผมให้ ฝ่ายพ่อมาเห็นเข้า และได้ฟังคำยุยงของนางสาว ก็พลอยดูตำ พุบตีนางอุททาด้วย พร้อมทั้งบอกให้เล่าความจริงให้ฟัง นางอุททาทนเจ็บไม่ไหว ก็เล่าความจริงให้ฟังว่าแม่ของนางตายไปเกิดเป็นเต่า และได้เอาน้ำมันหอมมาให้

เมื่อนางสาวรู้ว่านางจิดตาไปเกิดเป็นเต่า ก็คิดพยาบาท จะตามไปทำลายอีก วันหนึ่ง นางสาวแกล้งทำเป็นไม่สบาย ไม่ยอมกินข้าวปลา แล้วจู่ ๆ ก็ทำตาเหลือกไปมา ลูกขึ้น พุดเสียงดัง ทำเป็นเหมือนคนถูกผีเข้า ฝ่ายสามี นึกว่านางสาวถูกผีเข้าก็ยกมือไหว้วว่า อยู่มารบกวนเลย ต้องการอะไร ขอให้บอกมา จะไปหามาให้ นางสาวจึงบอกว่า อยากกินหมาก อยากกินเหล้า และอยากกินต้มเต่าคำ ถ้าได้กินต้มเต่าคำ นางสาว จึงจะหายเจ็บป่วย นายกุปปีตา ไม่รู้เล่ห์กลอุบาย ก็รับปากจะหามาให้ จากนั้นก็ไปบอกเพื่อนบ้านให้ไปช่วยกันหาจับเต่ามีสีเหลืองตามแหล่งน้ำต่าง ๆ

เมื่อนางอุททาทราบเรื่องทีพวักเพื่อนบ้านจะพากันไปหาจับเต่าคำ ก็รีบเอาวัวไปเลี้ยงแต่เช้า แล้วแอบไปบอกให้นางเต่าคำหลบซ่อนตัวเสีย และเมื่อสาย ๆ ชาวบ้าน ก็พากันออกไปหาจับเต่า แต่ก็ไม่พบเต่าที่มีสีเหลืองดังทองสักตัว กุปปีตา จึงเรียกนางอุททามาที่หนองนั้น แล้วถามนางอุททาว่าเต่าสีทองตัวนั้นอยู่ที่ไหน นางอุททาก็ไม่ยอมบอก พ่อก็โมโห พุบตีบังคับให้บอก นางอุททาทนเจ็บไม่ได้จึงร้องเรียกหาแม่ให้ช่วยด้วย เมื่อนางเต่าคำได้ยินเสียงลูกสาว ด้วยความสงสารลูกจึงออกมาจากที่หลบซ่อนขึ้นมาบนบก กุปปีตาจึงจับเอาไป

เมื่อถึงบ้าน นางสาว ก็ใช้ให้นางอุททาก่อไฟต้มน้ำ พอเดือด ก็บังคับให้นางอุททา เอาเต่ามาใส่ลงในกระทะ นางอุททาจะไม่ทำก็ไม่ได้ เพราะนางสาวถือไม้คอยตีอยู่ พอจะจุ่มเต่าลง นางเต่าคำร้อน ก็ดิ้นรนร้องด้วยความเจ็บปวด นางอุททาสงสารแม่ ก็ยกขึ้นมาอีก นางสาว ก็เอาไม้ทุบตี บอกให้รีบทิ้งลงไป นางเต่าคำเห็นลูกถูกตี ก็สงสารลูก จึงผงกหัวบอกให้ลูก ทิ้งตนลงไปเลย และขอให้ลูกเก็บกระดูกไปฝังไว้ที่ทางสี่แพร่งนางอุททา จำใจต้องทำนางเต่าคำจึงตาย เมื่อเต่าสุกดีแล้ว นางสาว ก็ตัดแบ่งแจกให้เพื่อนบ้านเอาไปกินที่ท่าเช่นนี้ ก็เพื่อไม่ให้นางอุททา ได้กระดูกของนางเต่าคำนั่นเองพวกชาวบ้านที่รู้ว่า เต่าตัวนั้น คือนางจิดตา กลับชาติมาเกิด ก็ไม่กล้ากิน ได้พากันเอาไปเททิ้งฝ่ายนางอุททา ก็บอกให้สุนัขช่วยดมกลิ่นตามหากระดูกเต่าให้สุนัขก็ไปหากระดูกเต่ามาให้นางอุททาจนครบ นางอุททาจึงนำกระดูกเต่าไปฝังไว้ที่ทางสี่แพร่ง หลังจากนั้นไม่นาน ก็มีต้นโพธิ์ งอกขึ้นมา ณ ที่ตรงนั้น

หนึ่งปีผ่านไปต้นโพธิ์นั้น ก็โตขึ้น มีกิ่งก้านสาขางอกงาม ใบมีสีเหลืองดังทอง เมื่อยามต้องลม ก็เกิดเสียงดังราวกับเสียงดนตรี ต้นโพธิ์ต้นนั้น ให้ร่มเงาที่ร่มรื่น และให้เสียงขับกล่อมอันไพเราะ ทำให้คนที่ผ่านไปผ่านมาต้องนั่งพักชม ชาวเรื่องต้นโพธิ์ ได้ล่ำลือออกไป จนคนพากันมาเที่ยวชม จนข่าวไปถึงพระกรรณของท้าวพรหมทัต ผู้เป็นเจ้าเมือง พระองค์ได้เสด็จไปทอดพระเนตร และอยากได้ต้นโพธิ์นี้ไปปลูกไว้ในพระราชฐาน จึงได้เกณฑ์ผู้คน ให้ไปขุดถอนเอาต้นโพธิ์ต้นนั้น แต่อย่างไรก็ไม่สามารรถถอนเอาต้นโพธิ์ต้นนั้นขึ้นมาได้ แม้จะ

ใช้คนมากมายสักเท่าใด ก็ไม่สามารถจะชดถอนต้นโพธิ์ได้ แม้จะเกณฑ์คนทั้งตำบล มาช่วยกันตั้ง ก็ไม่สามารถจะดึงถอนขึ้นได้ ทำให้พระองค์แปลกพระทัยมาก จึงได้ตรัสถามว่า ได้เกณฑ์คนมาหมดทั้งตำบลแล้วหรือ กุปิตา

ก็ทูลว่า ยังมีเหลืออยู่อีกคนหนึ่ง คือนางอุทาซึ่งตอนนี้ กำลังเลี้ยงวัวอยู่ที่ทุ่งนา ท้าวพรหมทัต ก็ให้ทหารไปตามมาเฝ้า

ท้าวพรหมทัตได้ตรัสบอกถึงวัตถุประสงค์ที่จะเอาต้นโพธิ์นี้ไปปลูกไว้ในพระราชวัง ขอให้นางอุทาช่วยนางอุทาจึงเข้าไปไหว้ต้นโพธิ์ บอกกล่าวให้แม่ทราบ จากนั้นนางอุทาก็ถอนต้นโพขึ้นมาได้อย่างง่ายดาย ทำให้ท้าวพรหมทัตตลอดทั้งเสนาอำมาตย์และชาวบ้านทั้งหลายพากันประหลาดใจ ท้าวพรหมทัตดีพระทัยมาก ตรัสสั่งให้นำต้นโพขึ้นขึ้นบนหลังช้าง และได้ขออนางอุทาให้ไปอยู่ในวังด้วย จากนั้นได้เสด็จกลับพระนครพร้อมทั้งนางอุทา นางอุทาได้มาอยู่ในวังอย่างมีความสุข ต่อมาท้าวพรหมทัต ได้แต่งตั้งให้นางเป็นมเหสีให้เป็นใหญ่กว่านางสนมทั้งปวง หนึ่งปีผ่านไป นางอุทาก็ประสูติพระธิดาและพระโอรส

กล่าวถึงทางบ้านของกุปิตา นับแต่นางอุทาเข้าไปอยู่ในเมืองแล้ว ฐานะก็แย่งลง กุปิตากับนางสาลีจึงพากันคิดหาอุบายเพื่อจะอยู่อย่างสุขสบายในวัง เมื่อวางแผนกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงให้คนไปหานางอุทาในวัง บอกว่าพ่อป่วยหนักมาก ใกล้จะตายแล้ว ให้รีบกลับไปเยี่ยมเพื่อดูใจ นางอุทาทราบเรื่องราวแล้ว ก็เป็นห่วงพ่อมาก จึงเข้าไปลาท้าวพรหมทัต แล้วเดินทางกลับไปเยี่ยมบิดา พร้อมกับสนมกำนัล ฝ่ายทางกุปิตาก็ให้คนต้มน้ำร้อนใส่กระทะใหญ่เตรียมไว้

เมื่อนางอุทาไปถึงบ้านของพ่อ พวกบ่าวไพร่ก็ออกมาต้อนรับ และให้สนมกำนัลที่ตามมาด้วย คอยอยู่ด้านนอก ให้นางอุทาเข้าไปเพียงลำพัง พอนางอุทาเข้าไปในบ้าน ก็ถูกนางสาลีและนางสามาจับถอดเสื้อผ้าพร้อมทั้งเครื่องประดับออกหมด และถูกจับโยนลงในกระทะน้ำร้อน จนขาดใจตาย เมื่อกำจัดนางอุทาแล้วก็เอาเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของนางอุทา มาใส่ให้นางสามา แล้วพาออกมาส่ง พวกสนมกำนัลเห็นกิริยาทำทางผิดกับนางอุทา ก็พากันสงสัยอยู่ในใจ แต่ไม่มีใครกล้าปริปากพูดอะไร

พอไปถึงตำหนัก โอรสและธิดาของนางอุทาก็เข้ามาหา แต่พอเห็นหน้านางสามาเข้า ก็พากันวิ่งหนีไปหาท้าวพรหมทัต บอกว่า คนนั้น ไม่ใช่แม่ของตน ท้าวพรหมทัตและเสนาอำมาตย์ จึงสืบสวน ไล่สวนเรื่องราวจนตลอด ในที่สุด ก็ทราบว่า นางอุทาทูกฆ่าตาย ท้าวพรหมทัต จึงให้ทหารนำนางสามาไปประหารแล้วสืบเป็นขึ้นๆ นำมาผสมลงในปลาร้า บรรจุใส่ไห ส่งไปเป็นของขวัญให้กุปิตา แล้วบอกว่า ลูกสาวฝากปลาร้ามาให้ กุปิตาและนางสาลีดีใจมาก เข้าใจว่าสามาลูกสาว ได้เป็นใหญ่เป็นโตแล้ว จึงนำปลาร้าไหนั้นไปเก็บไว้กินและนำออกมากินวันละนิด เนื้อของนางสามาผสมเข้ากับเนื้อปลาร้าแล้ว ทำให้ไม่ทราบว่าเป็นปลาร้าเนื้อนางสามา กินไปเรื่อย ๆ จนถึงประมาณกลางไห ก็พบนิ้วมือของนางสามา แต่ตอนแรกยังไม่รู้ว่า เป็นนิ้วมือคน เข้าใจว่า เป็นปลาชนิดหนึ่ง แม้วพบนิ้วมืออื่นๆ พบนิ้วเท้า ก็ยังเข้าใจว่า เป็นปลาชนิดหนึ่งอยู่นั่นเอง กุปิตาและนางสาลี พากันกินปลาร้าไหนั้นอย่างเอร็ดอร่อย จนอยู่มาวันหนึ่ง กินจนถึงประมาณก้นไห ล้วงมือลงไป

พบวัตถุชิ้นใหญ่ๆ ก้อนหนึ่ง พอเอาออกมา พบว่า เป็นหัวคน เมื่อนำมาล้างออกดูดี ๆ จึงทราบว่าเป็นหัวของนางสามาลูกสาวตน ทั้งสอง ถึงกับตกตะลึง เศร้าโศกเสียใจ นางสาส์ถึงกับฟุบสลบไป

กล่าวถึงนางอุททา หลังจากตายไปแล้ว ก็ไปเกิดอยู่ในผลมะตูมของต้นมะตูมต้นหนึ่งในสวนมะตูม มะตูมลูกนั้น มีผลใหญ่โตมาก สองตายายซึ่งเป็นเจ้าของสวนมะตูมเห็นเข้า ก็เลยสอยเอาไปเก็บไว้ในเรือน เวลาสองตายายไม่อยู่บ้าน นางอุททา ก็จะออกมาจากมะตูม ช่วยทำงานบ้าน ปิดกวาดบ้านเรือน และ ทำอาหารไว้รอทำ เมื่อสองตายายกลับมา เห็นบ้านช่องเรียบร้อยสะอาดสะอ้าน ซ้ำยังมีของกินเตรียมไว้พร้อม ก็แปลกใจ นึกสงสัย วันต่อมาจึงแอบดู หลังจากรู้เรื่องโดยตลอดแล้ว ก็รับเลี้ยงไว้เป็นลูก พวกเขาชาวบ้านรู้ข่าว ก็เที่ยวพูดกันต่อไปเรื่อยๆ ปากต่อปาก จนความทราบไปถึงหูของท้าวพรหมทัต

วันหนึ่ง ท้าวพรหมทัตจึงเสด็จไปยังบ้านของสองตายาย ทำที่เป็นของน้ำกิน ตาก็ตักน้ำมาให้ แต่ท้าวพรหมทัตไม่รับ แล้วบอกกับตาว่าให้ลูกสาวของตาเป็นคนเอาน้ำมาให้ตนถึงจะกิน ตายายจึงไปบอกนางอุททา ให้นำน้ำไปถวาย ท้าวพรหมทัตเห็น ก็จำได้ จึงขอรับนางอุททา กลับเข้าเมือง และอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข นับแต่นั้นมา ต้นโพธิ์ที่เหี่ยวเฉา ตอนที่นางอุททาตายจากไป ก็กลับผลิบสะพรั่งเหลืองอร่ามดั่งทองเต็มต้น ยามลมพัดต้อง ใบโพธิ์ ก็พลิ้วลั่น ส่งเสียงประสานเสียงกันประหนึ่งดนตรีขับกล่อม ดังเดิม ส่วนนายกุบปิตา และนางสาส์สองสามีภรรยา ก็ตกทุกข์ได้ยาก ด้วยผลบาปกรรมที่ทำไว้ และต่อมาทั้งสอง ก็ถูกธรณีสูบจมหายไปในแผ่นดิน